

The serpent or the devil.
I on our Savior's Laws attend,
And fly deceit and vice;
Patriot and Protestant befriend,
But Infidels despise.
Matthew and Mark both me have got;
But to prevent vexation,
St. Luke and John possess me not,
Tho' found in ev'ry nation. [9]

Таким чином, унікальність художньої структури загадки полягає у текстовій природі загадки, що представлена на експліцитному та імпліцитному рівнях, де експліцитний – це загадуваний текст, а імпліцитний – відгадка.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у дослідженні тематичної класифікації англійських загадок.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Аристотель. Об искусстве поэзии; пер. В.Г. Аппельрот. Москва: художественная литература, 1957. С. 156
2. Березовський І.П. Українські народні загадки. – Київ: Наукова думка, 1973. 326 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.)/ Уклад.і голов.ред. В.Т.Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. С. 390.
4. Кёнгэс-Маранда Э. Логика загадок: паремиологический сборник. – М.: Наука, 1978. С. 249–283.
5. Лазутин С. Поэтика русского фольклора : уч для филол. наук ун- тов. – М., 1981. – С. 95.
6. Триста загадок на английском языке для школьников / [сост. Т.А. Соловьёва] ю – Москва, 1963. 48с.
7. The Exeter Book Riddles/ Translated and introduced by Kevin Crossley-Holland. Penguin, 1993. 124 p.
8. Taylor A. English Riddles from Oral Tradition / A. Taylor. - Berkeley; Los Angeles, 1951. - 959 p.
9. Victorian Riddles. URL: <https://www.mentalfloss.com/article/94722/tax-your-brain-5-victorian-riddles> (Last accessed: 16.11.2019).

*Степанко Богдан
Науковий керівник – доц. Кравець С.В.*

СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ ПЕРЕКЛАДУ НАЗВ АНГЛОМОВНИХ КІНОФІЛЬМІВ НА ОСНОВІ КІНОФІЛЬМУ ‘LOST IN TRANSLATION’

У статті розглянуто вплив культурних особливостей народів світу на тенденції перекладу назв англомовних кінофільмів мовою кіноглядачів. Наведено приклади відтворення назви кінофільму ‘Lost in Translation’ 2003 багатьма мовами світу.

Bohdan Stepanko. World tendencies of translating the names of movies on the basis of the film ‘Lost in Translation’

In this article we reviewed the influence of the peculiarities of world nation's cultures on the tendencies of the translation of the American movies into the recipients' language. We suggested examples of rendering of the movie ‘Lost in Translation’ 2003 into languages of world's nations.

Переклад кінофільмів – це галузь художнього і комерційного перекладу, що набула значної популярності в останні роки. У наш час, будь-який фільм може стати культурним надбанням цілого світу буквально за декілька днів прокату. Відтворення кінофільмів всіма мовами світу сприяє зближенню населення земної кулі, дозволяє формувати спільні ідеали та цінності у жителів найрозвиненіших мегаполісів та невеличких селищ, у європейців та азіатів, у бідних та багатих, у літніх людей та молоді. Проте, коли продукція американської кіноіндустрії відправляється за кордон, на іноземні ринки, часто виникають труднощі з культурним контекстом, відтворення якого є критично важливим для передачі смислового навантаження оригінального фільмоніму. Транскодувачі з усього світу щораз стикаються з проблемою відтворення оригінальної назви кінофільму з урахуванням культурних особливостей мови реципієнта.

Актуальність статті полягає у потребі вивчення світових тенденцій відтворення назв англомовних кінофільмів та покращення якості перекладу оригінальних фільмонімів українською мовою.

Метою нашої статті є аналіз проблематики відтворення назв англомовних кінофільмів на основі дослідження світових тенденцій перекладу оригінальних фільмонімів.

Об'єктом нашого дослідження є назви англомовних кінофільмів та варіанти їх перекладу багатьма мовами світу.

Фільм – це аудіо-візуальне середовище, де глядачі спираються і звертають увагу не лише на розмовну мову, а й на те, щоб оцінити сам зміст, візуальні елементи, які з'являються на екрані, щоб показати глядачам різницю або іноземні культури [4, с. 18]. Згідно з визначенням, запропонованим Є. В. Книш, «фільмонім – це висловлювання, що репрезентує ситуацію, змодельовану фільмом, її вербально закодованим чином» [5, с. 8]. Функція заголовку – це поліпшення і полегшення комунікації. Заголовок фільму запобігає нерозумінню тексту [6, с. 213]. Назва, як правило, посилює «психолінгвістичне явище», де автор у процесі спілкування використовує мову відповідно до глядацьких асоціацій, навіть незважаючи на те, що асоціації вигадувались самими авторами, в надії, що глядач буде розуміти сенс.

Хоча, як правило, можна вважати, що чим довший текст, тим більше труднощів з перекладом може виникати, заголовки що складаються з одного або декількох слів часто є складнішими для відтворення аніж довгі речення науково-технічного стилю. Основним підтвердженням цього слугують назви кінофільмів. Переклад оригінальних фільмонімів часто може бути надскладним завданням, оскільки, смислове навантаження заголовку, те, що лежить за самими словами, відіграє головну роль при його інтерпретації, і прямо впливає на його переклад. Назви фільмів - це "мітки" мультимодального і, отже, мультисеміотичного продукту (1, с. 13; 1, с. 274), вони покладаються на ряд кодів - слова (мовний код), зображення (візуальний код) та звук (слуховий код).

Для аналізу світових тенденцій у відтворенні назв англомовних кінофільмів було використано варіанти перекладу, мабуть найконтраверсійнішої назви фільму в американській кіноіндустрії, 'Lost in Translation' 2003, що відтворений українською як 'Труднощі перекладу'. Варто відзначити, що такий варіант відтворення оригінального фільмоніму, який в буквальному перекладі звучить як 'Утрачено при перекладі' є калькуванням з російської екранізації цієї стрічки під назвою 'Трудности перевода'. Такий вибір українського транскодувача пояснюється трендом на калькування назв фільмонімів з кіноринку нашого східного сусіда, що був одним із основних у 2000-х роках.

Для перекладу фільмоніму 'Lost in Translation' португальською мовою, транскодувач вдався до стратегії повної заміни. Особливим є і те, що вищезгадана кінострічка вийшла у прокат у Бразилії (державна мова країни – португальська) і Португалії під двома зовсім відмінними назвами. Так, глядачі у Південній Америці побачили фільм з Біллом Мюреєм та Скарлетт Йогансон у головних ролях під назвою Encontros e Desoncontros (3) (Meetings and Failed Meetings) укр. Зустрічі та невдалі зустрічі, що більш прямолінійно розкриває основний сюжет фільму ніж оригінальна назва. З першого погляду, для людини що недостатньо добре володіє португальською мовою, такий варіант перекладу назви кінофільму може здатися смішним, а то й взагалі провальним, адже при відтворенні було втрачено іронічний сенс що закладався в оригінальному фільмонімі. Проте відзначаємо, що португальське слово desoncontros має і альтернативне значення і живається у випадках коли ви не можете підібрати влучний вираз щоб висловитися. У цьому випадку, відтворення заголовку португальською мовою як 'Encontros e Desoncontros' можна вважати креативним та вдалим варіантом адаптації оригінального фільмоніму 'Lost in Translation'.

У Португалії ця кінострічка вийшла під назвою O Amor É um Lugar Estranho (2) (Love Is a Strange Place) укр. Кохання це дивне місце. Такий варіант є повною заміною, що не передає іронії та смислового навантаження оригінального фільмоніму, однак він відповідає тенденції спрощення назв кінофільмів драматичного та комедійного жанрів у країнах Західної Європи у 2000-х роках. Так, назва вищезгаданої стрічки відтворена італійською як L'amore tradotto (2) (Love Translated) укр. Перекладене кохання, французькою Traduction infidèle (2) (Unfaithful Translation) укр. Невірний переклад, та іспанською Perdidos en Tokio (2) (Lost in Tokyo) укр. Загублені в Токіо. Останній варіант відтворення оригінальної назви був використаний і для

показу кінофільму у більшості країн Латинської та Південної Америки (Аргентині, Мексиці, Перу, Уругваї та Панамі). Хоч, такий заголовок кінострічки і розкриває її зміст та місце проходження основної сюжетної лінії, але він не передає оригінальної задумки автора.

Варіант відтворення назви 'Lost in Translation' польською мовою звучить як *Między słowami* (Between the Words) укр. Між словами, що також є прикладом повної заміни оригінального фільмоніму. Такий поетичний підхід був використаний транскодувачами з Польщі для передачі смислового навантаження заголовку як короткого змісту кінострічки. На нашу думку, цей варіант хоч і не відтворює оригінальний задум автора, але є достатньо привабливим для польських кіноафіш та містить алюзію на головну тему фільму.

В той же час, у Нідерландах вищезгадана кінострічка вийшла з оригінальною назвою 'Lost in Translation'. Уже в 2000-х роках серед голландських перекладачів популярною була тенденція залишати назву оригінального фільмоніму. Це пояснювалось високим рівнем освіченості голландців та мультикультурністю населення. На теперішній момент, ця тенденція набула значної популярності серед європейських транскодувачів. На сьогоднішній день, нерідко можна зустріти оригінальні англomовні назви кінофільмів, або ж їхні сімпліфіковані еквіваленти на вулицях Берліна, Парижа, Брюсселя чи Амстердама.

Отже, в Україні назва кінофільму 'Lost in Translation' була відтворена стратегією калькування з російської, польські перекладачі вдалися до локалізації назви оригінального фільмоніму шляхом повної її заміни на більш зрозумілу для аудиторії фразу. Транскодувачі з Італії, Франції та Іспанії застосували стратегії спрощення та часткової заміни при перекладі назви англomовного кінофільму, що відповідає перекладацьким тенденціям у цьому регіоні на початку 2000-х років, і хоч такий варіант відтворення оригінальної назви фільму не вважається категорично неправильним, однак він призводить до втрати смислового навантаження закладеного автором кінострічки у її оригінальну фільмонімі.

Отже, оригінальна іронічна назва англomовного кінофільму 'Lost in Translation' справді змусила досвідчених перекладачів з усього світу 'загубитися' у пошуках відповідної фрази для відтворення оригінального фільмоніма мовою реципієнта. Для транскодування назви кінофільму враховувались культурні особливості мови глядача та тогочасні перекладацькі тенденції у відтворенні оригінального заголовку. Кінофільм 'Lost in Translation' – напевне, єдиний продукт американської кіноіндустрії, назва якого не збігається при відтворенні практично будь-якою мовою світу.

Подальша робота полягає у дослідженні відтворення оригінальних назв кінофільмів різними мовами нашої планети та виокремленні світових тенденцій при перекладі англomовних фільмонімів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. НОЕК, Leo H. *La marque du titre. Dispositifs sémiotiques d'une pratique textuelle*. Paris: Mouton, 1981.
2. Internet article: '6 times Lost in Translation was lost in translation'. Available at: <https://www.radiotimes.com/news/2015-11-25/6-times-lost-in-translation-was-lost-in-translation/>
3. Internet article '51 Hilariously Bad Translations Of Movie Titles That Are Better Than The Original' by Nico Lang. Available at: <https://thoughtcatalog.com/nico-lang/2013/09/51-hilariously-bad-translations-of-movie-titles-that-are-better-than-the-original/>
4. Бальжинимаева Е.Ж. Стратегии перевода названий фильмов / Е.Ж. Бальжинимаева. – Улан-Уде, 2009. – 123 с.
5. Кныш Е. В. Лингвистический анализ наименований кинофильмов в русском языке / Е. В. Кныш. – Одесса, 1992. – 191 с.
6. Кныш Е. В. Наименование кинофильмов как объект ономастики / Е.В.Кныш. // Актуальные вопросы русской ономастики. – Киев, 1988. – С.106–111.